

ZÁPIS: Brussels Talks on Coalition for Advancing Research Assessment

Datum:	24.1.2023
Místo konání:	Brusel
Zapsal/a:	Denisa Fančová, senior konzultant pro výzkum

1

Dne 24. ledna 2023 zorganizovala polská kancelář NCBR akci na téma reformy hodnocení výzkumu a koalice CoARA. Během akce vystoupili Vinciane Gaillard z Asociace evropských univerzit (EUA) a Lidia Borrell-Damian z asociace Science Europe.

Vinciane Gaillard (European University Association) v úvodu představila důvody proč je reforma potřebná. Diskuze o reformě hodnocení výzkumu není žádnou novinkou, střetáváme se s ní již posledních 10-15 let. Většina připomínek ze strany vědecké komunity je, že systém neuznává veškeré úsilí výzkumníků a z toho důvodu není dlouhodobě udržitelný. Za účelem řešení této problematiky vzniklo během posledních 10 let množství iniciativ, jako např. Sanfranciská deklarace (DORA), Leidenský manifest či Hongkongský princip. V roce 2021 začala ve spolupráci s významnými výzkumnými organizacemi řešit reformu hodnocení výzkumu i Evropská unie. Evropská komise v této souvislosti uspořádala v období od března do listopadu 2021 veřejnou konzultaci, prostřednictvím které chtěla od vědecké komunity zjistit, jak tento proces urychlit. [Výsledky konzultace](#) shrnuté v zprávě [Scoping report - Towards a reform of the research assessment system](#) ukazují, že pro dosažení systémové změny je nutná spolupráce všech zainteresovaných aktérů. Hodnocení by mělo pomoci vzájemného hodnocení stavět spíše na kvalitě vědeckých výstupů a kvantitativní ukazatele by měly sloužit spíše jako podpůrný indikátor.

Na základě výsledků konzultace byl Evropskou komisí vytvořen tým zástupců VaVal institucí, jehož úkolem bylo vypracovat návrh dohody o reformě hodnocení výzkumu.

Tzv. „draftovací“ tým byl složen ze zástupců Asociace evropských univerzit, Science Europe, Evropské komise a Dr. Karen Stroobants, jako individuální výzkumnice. Kromě toho se na přípravě podílelo i dalších více než 350 organizací reprezentující širokou škálu aktérů jako například veřejné a soukromé instituce financující výzkum, univerzity, výzkumná centra a infrastruktury, hodnotící agentury nebo regionální orgány.

[Dohoda o reformě hodnocení výzkumu](#) byla zveřejněna 20. července 2022. V rámci dohody se signatáři zavazují ke společné vizi v rámci změn v postupech hodnocení výzkumu, výzkumných pracovníků a výzkumných organizací. Vize spočívá v tom, že hodnocení bude uznávat různorodé postupy a výstupy, které maximalizují kvalitu a dopad výzkumu. Hodnocení by tedy mělo být založeno především na kvalitativním úsudku, pro které je klíčové tzv. peer review, podporované zodpovědným používáním kvantitativních ukazatelů. Dohoda také navrhuje upustit od nevhodného používání metrik založených na časopisech a publikacích a vyhnout se používání žebříčků výzkumných organizací při hodnocení výzkumu. V neposlední řadě dohoda obsahuje závazky a časový rámec reformy.

Dohoda je složena z 10 závazků (4 tzv. základní „core“ závazky a 6 tzv. „podpůrných“)

- 1) uznání rozmanitosti příspěvků, které výzkumná činnost produkuje a jimiž naplňuje potřeby společnosti
- 2) založení hodnocení na kvalitativních měřítkách, v nichž centrální roli hraje peer review

PODPOŘENO
PROJEKTEM
MŠMT MS2102

- 3) opuštění nevhodného používání publikačních metrik (např. Journal Impact Factor a Article Influence Score) v hodnocení
- 4) nevyužívání mezinárodních žebříčků pro hodnocení organizací.

Signatáři dohody tvoří tzv. koalici pro reformu hodnocení výzkumu (CoARA). První zasedání Valného shromáždění koalice se uskutečnilo 1. prosince 2022.

Lidia Borrell-Damian (Science Europe) následně navázala informacemi o fungování CoARA, která má sloužit především jako platforma pro sdílení osvědčených postupů a poskytování doporučení. Od září se CoARA soustředí především na strukturu řízení, nyní je prioritou nastavit fungování jednotlivých pracovních skupin. Do poloviny listopadu se k dohodě připojilo kolem 400 organizací. Aktuálně je rovněž otevřená výzva na provoz sekretariátu, který dočasně provozuje European Science Foundation a další organizace.

Q&A:

Iniciativa DORA má mezinárodní rozsah, proč byla nezbytná evropská iniciativa (která rovněž obsahuje globální přístup)?

- CoARA staví na stávajících iniciativách, nenahrazuje je. CoARA je více institucionalizovaná – všechny instituce jednájí stejným směrem a plní jasně stanovené závazky. Kromě toho má daný jasný časový harmonogram.

Není při využívání kvalitativního hodnocení riziko subjektivity?

- Je to spíše naopak, současný systém není dokonalý. Kvantifikace je velice praktická, protože výzkumnou kariéru můžete zredukovat do pár čísel, jejich výpovědní hodnota je, ale velice subjektivní. Neexistuje žádný univerzální přístup, vždy budeme čelit určitým výzvám. Nový systém zvažující více kvalitativní hodnocení však bude méně diskriminační (např. u žen na mateřské dovolené).

Jaký dopad bude mít nové hodnocení na profesi projektových manažerů a dalších?

- Záměrem reformy je dosáhnout lepšího uznání široké škály odborníků zapojených do výzkumu. Důraz bude kladen také na výzkumné kariéry. Evropská komise v současné době pracuje na studii rámce výzkumných kariér, která by měla být brzy zveřejněna.

Jak je v rámci reformy přistupováno k „wideningu“?

- Jsme si vědomi toho, že ne všechny organizace začínají ze stejného startovacího bodu – kontext z národní úrovně se v jednotlivých zemích liší. Myšlenka reformy je taková, že organizace se zavazuje ke změnám, ale každá organizace si určí svou vlastní cestu na základě cílů, kterých chce dosáhnout, a na základě svého kulturního zázemí.

Existují nějaké vztahy mezi dohodou o reformě a žebříčky hodnocení organizací nebo hodnocením projektů Horizont Evropa?

- Systémy, které se ukázaly jako účinné s menším využitím kvantitativních ukazatelů, by měly být více testovány. Faktem je, že ERC panely jsou známy tím, že jsou velmi dobré při výběru projektů a moc se nespolehnají na impakt faktor.
- Mezinárodní hodnocení organizací a žebříčky jsou na univerzitách velmi živě diskutovanou otázkou – v rámci dohody se této problematice věnuje závazek č. 4

Myslíte si, že COARA dosáhla nezbytného počtu signatářů pro tak významnou změnu? Plánujete další osvětové aktivity s cílem pozvat další členy?

- To, co nyní máme, je velice dobrý počet členů pro začátek – nyní je potřeba efektivní komunikace. Současný počet signatářů však nestačí ke změně systému jako celku. Pokračují debaty s Japonskem, USA → plán na podporu dialogu se zeměmi mimo Evropu.

Zmínil jste, že se chcete vyhnout vytváření příliš mnoha pracovních skupin. Jaké pracovní skupiny by podle vás byly zásadní?

- V současné době je potřeba určit čemu by se měly pracovní skupiny věnovat, kolik by jich mělo být a jak nastavit jejich fungování. Během jednotlivých Valných shromáždění bylo předloženo více než 200 návrhů, což samozřejmě není realizovatelné. Cílem je, aby byly ustanovené pravidelné výměny informací mezi pracovními skupinami a řídicí strukturou.